

Indkaldelse til Arkitekternes Pensionskasses Generalforsamling 2019

Arkitekternes Pensionskasse afholder ordinær generalforsamling tirsdag den 9. april 2019 i pensionskassens lokaler på Tuborg Havnevej 14, 2900 Hellerup.

Generalforsamlingen begynder med en optakt kl. 16.00 og selve generalforsamlingen starter kl. 17.00. Du kan tilmelde dig og afgive fuldmagt på arkitektension.dk. Dørene til generalforsamlingen åbner kl. 15.00.

Kære medlem af Arkitekternes Pensionskasse

Vi glæder os til at byde velkommen til pensionskassens ordinære generalforsamling 2019, som i år afholdes i pensionskassens lokaler i Hellerup.

Du kan som medlem bidrage til debatten på generalforsamlingen, eller du kan afgive fuldmagt og dermed gøre din indflydelse gældende på denne måde.

På de følgende sider finder du praktiske oplysninger om generalforsamlingen samt oversigt over forslag fra bestyrelse og medlemmer, som skal behandles på generalforsamlingen.

Du finder det fuldstændige materiale til generalforsamlingen digitalt på arkitektension.dk/gf2019. Der udsendes ikke fysisk materiale i forbindelse med generalforsamlingen.

Inden selve generalforsamlingen kan du kl. 16.00 høre et oplæg ved professor ved CBS, lic.polit Michael Møller: "Løver, egern og mennesker - sammenhæng mellem indkomst og forbrug".

Efter generalforsamlingen vil pensionskassen være vært ved en stående buffet. Her vil det også være muligt at tale med en pensionsrådgiver.

Venlig hilsen

Bestyrelsen i Arkitekternes Pensionskasse

Fakta om fuldmagter

Vi ønsker, at så mange medlemmer som muligt kommer til generalforsamlingen. Har du ikke mulighed for at komme til generalforsamlingen, kan du i stedet udøve dine medlemsrettigheder ved at afgive fuldmagt.

Der er tre måder at afgive fuldmagt på:

- **Generalfuldmagt til tredjemand:** Her giver du en navngiven tredjemand fuldmagt til at stemme på dine vegne uden at tage stilling til, hvad der skal stemmes under de enkelte punkter.
- **Generalfuldmagt til bestyrelsen:** Her giver du bestyrelsen fuldmagt til at stemme i overensstemmelse med bestyrelsens anbefalinger til de enkelte punkter på dagsordenen.
- **Instruktionsfuldmagt til bestyrelsen:** Her giver du bestyrelsen instruktion om, hvordan den skal stemme på dine vegne under de enkelte punkter.

Du kan afgive fuldmagt elektronisk eller downloade en pdf-blanket på arkitektpension.dk/gf2019.

Bestyrelsen opfordrer til, at fuldmagter indsendes inden generalforsamlingen. Der lukkes for modtagelse af elektroniske fuldmagter den 8. april 2019.

Fysiske fuldmagtsblanketter skal ligeledes være VP Service A/S i hænde senest den 8. april 2019. Det er fuldmagtsgivers ansvar, at fysiske fuldmagtsblanketter er VP Services A/S i hænde inden fristens udløb.

Det er muligt at medbringe fysiske fuldmagter på generalforsamlingen, men dette kan medføre forsinkelser af generalforsamlingen og betyde ekstra ventetid i forbindelse med medlemsregistreringen.

Hvis du ønsker at ændre eller trække din fuldmagt tilbage, skal du kontakte VP Services A/S.

Dagsorden til ordinær generalforsamling 2019

Arkitekternes Pensionskasse afholder ordinær generalforsamling tirsdag den 9. april 2019, kl. 17.00 i pensionskassens lokaler på Tuborg Havnevej 14, 2900 Hellerup.

Du tilmelder dig generalforsamlingen via det link, du modtager i din digitale postkasse på arkitekt pension.dk. Her finder du også det fuldstændige materiale til generalforsamlingen – herunder årsrapport 2018 samt lønpolitik.

---

1. Valg af dirigent

Bestyrelsen indstiller advokat og partner i advokatfirmaet Bech-Bruun Niels Kornerup som dirigent.

2. Bestyrelsens beretning

3. Forelæggelse og godkendelse af årsrapport 2018

4. Forslag fra bestyrelsen

- a. Forslag til vedtægtsændringer – formalia vedrørende generalforsamling
- b. Forslag til regulativændringer – forslag om modregning i invalidepension
- c. Forelæggelse og godkendelse af lønpolitik

5. Forslag fra medlemmer

- a. Forslag fra medlem Hanne Egebjerg Frantsen
- b. Forslag fra medlem Lilian Jensen m.fl.
- c. Forslag fra medlem Gerd Wiboe m.fl.

6. Valg til bestyrelse

7. Valg af revision

Bestyrelsen indstiller statsautoriseret revisionsfirma PricewaterhouseCoopers til genvalg.

8. Eventuelt

Ad pkt. 4.a

Forslag til vedtægtsændringer – formalia vedrørende generalforsamling

Bestyrelsen foreslår en række ændringer og præciseringer til pensionskassens vedtægter med henblik på en tilpasning til nutidige forhold.

i) Bekendtgørelse i fagbladene

Henset til den teknologiske udvikling foreslås vedtægternes § 6, stk. 3, ændret, så der ikke længere henvises til, at generalforsamlingen bekendtgøres i organisationernes blade.

Vedtægternes § 6, stk. 3, vil herefter have følgende ordlyd:

”Stk. 3. Indkaldelse til generalforsamling sker ved skriftlig indkaldelse til hvert medlem.”

Vedtægternes § 9, stk. 2, foreslås slettet. Det følger af § 9, stk. 2, at indkaldelsen til generalforsamling, der bekendtgøres i organisationernes blade, skal indeholde dagsorden og angive det væsentligste indhold af eventuelle forslag til vedtægts- eller regulativændringer.

Vedtægternes § 9, stk. 3, bliver herefter til § 9, stk. 2.

Af samme årsag foreslås vedtægternes § 22, stk. 2, om at et resumé af årsrapporten gengives i organisationernes blade, slettet. Årsrapporten er tilgængelig på pensionskassens hjemmeside.

ii) Fysisk materiale på pensionskassens kontor

Vedtægternes § 9, stk. 3, bestemmer, at dagsordenen og de fuldstændige forslag, samt for den ordinære generalforsamlings vedkommende tillige årsregnskab og revisionspåtegning, fremlægges til eftersyn for medlemmerne på pensionskassens kontor.

Da det nævnte materiale vil være tilgængeligt på pensionskassens hjemmeside, foreslås bestemmelsen ændret som følger:

”Stk. 3. Senest 2 uger før generalforsamlingen offentliggøres dagsordenen og de fuldstændige forslag, samt for den ordinære generalforsamlings vedkommende tillige årsregnskab og revisionspåtegning på pensionskassens hjemmeside.”

Endvidere bestemmer vedtægternes § 12, stk. 2, at generalforsamlingsprotokollen eller en bekræftet udskrift af denne vil være tilgængelig for medlemmerne på pensionskassens kontor. En kopi af referatet af generalforsamlingen er tilgængeligt på pensionskassens hjemmeside, og bestemmelsen foreslås derfor ændret som følger:

”Stk. 2. Senest 14 dage efter generalforsamlingens afholdelse skal generalforsamlingsprotokollen være tilgængelig for medlemmer på pensionskassens hjemmeside.”

Ad pkt. 4.b

Forslag til regulativændringer – forslag om modregning i invalidepension

Bestyrelsen foreslår en tilpasning af de regler, der gælder i modregningen i den invalidepension medlemmerne kan opnå, hvis disse har indtægter ved siden af invalidepensionen.

Tilpasningerne har til formål at motivere medlemmer af pensionskassen til at bevare en tilknytning til arbejdsmarkedet, f.eks. ved at indgå i fleksjob.

Indtægtsgrænse

I det nuværende regulativ kan medlemmet oppebære en indkomst på op til 55.900 kr. årligt (indeksreguleres), før der sker modregning i invalidepensionen ved 2/3 erhvervsevnetab. Der modregnes 50 øre for hver krone indkomsten overstiger indtægtsgrænsen. Hvis medlemmet har ret til halv invalidepension, er indkomstgrænsen den dobbelte, og der modregnes 25 øre for hver krone indkomsten overstiger indtægtsgrænsen.

Det foreslås, at indkomstgrænsen hæves til det dobbelte, svarende til 111.800 kr. ved 2/3 erhvervsevnetab og 223.600 kr. ved 50% erhvervsevnetab.

Medlemmerne af pensionskassen har gennemsnitligt en løn på 450.000 kr. årligt før skat, og en invalidepension svarende til mellem 40-50 % af deres nuværende løn. Med den nuværende indtægtsgrænse vil et typisk medlem opnå en invalidepension + supplerende indkomst, svarende til ca. 58 % af hidtidig løn, før der sker modregning i invalidepensionen. Med dette forslag vil et typisk medlem opnå en samlet dækningsgrad for invalidepension og supplerende indkomst svarende til ca. 70 % af hidtidig løn, før der sker modregning i invalidepensionen.

Pensionskassen tillader, at medlemmerne vælger en invalidepension op til 90% af lønnen. Hvis medlemmerne udnytter dette, vil der allerede med den nuværende grænse blive tale om en lille indkomstmæssig overkompensation, før der sker modregning.

Den foreslåede indtægtsgrænse er afbalanceret, så den er tilpasset medlemmernes gennemsnitlige forhold. Endvidere er muligheden for at opnå overkompensation for dem, der vælger en høj invalidepension begrænset med den foreslåede forhøjelse af indtægtsgrænsen.

Medlemmer visiteret til fleksjob

De nuværende modregningsregler undtager modregning i forhold til de sociale ydelser, det enkelte medlem modtager. Der modregnes i indtægt, som medlemmet oppebærer for arbejde.

De gældende bestemmelser betyder, at der sker en forskelsbehandling i forhold til modregning, når medlemmerne visiteres til fleksjob. De afhænger af om, og i hvilke perioder det enkelte medlem har mulighed for at få et fleksjob.

"Ledighedsydelsen" defineres som en social ydelse og modregnes derfor ikke i invalidepensionen. Denne ydelse får medlemmer, der er visiteret til fleksjob, men endnu ikke har fået et fleksjob. Når medlemmet får et fleksjob, har medlemmet en indtægt bestående af løn fra arbejdsgiver, samt "Fleksløntilskud". Begge indtægter modregnes i invalidepensionen.

For at imødekomme denne forskelsbehandling foreslår bestyrelsen at "Ledighedsydelsen" fremadrettet betragtes som en indtægt, der giver anledning til modregning. Det vil ligestille modregningsreglerne for alle medlemmer, som er visiteret til et fleksjob uanset om det er muligt at få et fleksjob eller ej. Omvendt vil det betyde en reduktion i invalidepensionen på ca. 45.000 kr. årligt for medlemmer, der fremadrettet modtager ledighedsydelse.

Stramningen vedr. "Ledighedsydelse" berører ikke de medlemmer, som aktuelt (pr. 1. juli 2019) modtager invalidepension og "Ledighedsydelse". Bestyrelsen vil fastsætte nærmere regler herom i bilag til regulativet.

Forslaget har til formål at motivere medlemmer af pensionskassen til at bevare tilknytningen til arbejdsmarkedet, f.eks. ved at indgå i fleksjob. Den foreslåede ændring vil medføre en merudbetaling af invalidepension fra pensionskassen på ca. ½ mio. kr. pr. år. Bestyrelsen vil i den forbindelse følge udviklingen i dækninger og udbetalinger.

Forslag til ændring af pensionsregulativ

Følgende ændringer foreslås foretaget i Pensionsregulativets § 10 stk. 3:

”Modregning

Der modregnes i den udbetalte invalidepension, således at invalidepensionen nedsættes med 50 øre for hver krone, medlemmet oppebærer i indtægt, der overstiger ~~50.000~~ 111.800 kr. årligt (2019, indeksreguleret).

Ved udbetaling af halv invalidepension modregnes der således, at invalidepensionen nedsættes med 25 øre for hver krone, medlemmet oppebærer i indtægt, der overstiger ~~100.000~~ 223.600 kr. årligt (2019, indeksreguleret).

Der modregnes i indtægt, som medlemmet oppebærer for arbejde, herunder lønindkomst, indtægt ved selvstændig erhvervsvirksomhed, honorarer, offentligt løntilskud til stillinger, hvor der med baggrund i helbredsmæssige forhold ydes tilskud (fx fleksjob) og anden arbejdsindtægt. Herudover modregnes i indtægt, som medlemmet oppebærer fra ledighedsydelse.

Der modregnes for al arbejdsindtægt, både indtægt der oppebæres i og uden for medlemmets hidtidige fag/erhverv.

Der modregnes ikke for kapitalindkomst, sociale ydelser (dog bortset fra ledighedsydelse), private pensioner eller andre beløb, der ikke er arbejdsindtægt.

Medlemmet har pligt til på forespørgsel at oplyse sine indtægtsforhold til pensionskassen.

Bestyrelsen fastsætter nærmere regler herom. Se bilag D, afsnit 5.”

Ad pkt. 4.c

Forelæggelse og godkendelse af lønpolitik

Pensionskassens lønpolitik evalueres årligt for at sikre, at den er tilpasset lovgivningen og virksomhedens udvikling, herunder at den er i overensstemmelse med og fremmer en sund og effektiv risikostyring.

Politikken er en fælles lønpolitik gældende for forsikringsadministrationsfællesskabets finansielle virksomheder, der består af Sampension Livsforsikring A/S, Arkitekternes Pensionskasse og Pensionskassen for Jordbrugsakademikere & Dyrlæger. Virksomhederne administreres af Sampension Administrationselskab A/S, hvor alle medarbejdere er ansat.

Lønpolitikken omfatter alle ansatte i forsikringsadministrationsfællesskabet, hvor det gennem en administrationsaftale sikres, at Sampension Administrationselskab A/S også overholder lønpolitikken.

Lønpolitikken indhold er gennemgået og revideret i lyset af gældende lovgivning samt virksomhedernes forhold i øvrigt. Der er alene foretaget ændringer af

- i) redaktionel karakter samt
- ii) en ændring som konsekvens af organisatorisk ændring i Sampension Administrationselskab A/S, der medfører, at den matematiske direktør tilføjes som væsentlig risikotager i afsnit 2.1.

Efter gennemgangen er følgende personer identificeret som væsentlige risikotagere:

- Investeringsdirektøren
- Økonomidirektøren
- Den matematiske direktør
- Den ansvarshavende aktuar
- Den interne revisionschef
- Afdelingschefen for aktuariet
- Afdelingschefen for risikostyring
- Den ansvarlige for compliancefunktionen

Herudover er der identificeret en række ansatte, der arbejder i kontrolfunktioner, som ikke er væsentlige risikotagere, men er omfattet af særlige krav i forhold til tildeling af variabel løn.

På den baggrund har bestyrelsen den 7. marts 2019 ajourført og vedtaget en ny lønpolitik, som i overensstemmelse med lov om finansiel virksomhed, indstilles til godkendelse på den ordinære generalforsamling den 9. april 2019 og herefter bliver offentliggjort på pensionskassens hjemmeside.

Lønpolitikken findes på arkitektension.dk/gf2019.

Ad pkt. 5.a

Forslag fra medlem Hanne Egebjerg Frantsen

Efter dialog med pensionskassen om modregning i invalidepension, er jeg uenig i bestyrelsens fremsendte forslag, og foreslår, at reglerne ændres som følger:

Pensionsregulativets § 10 Stk. 3.

Modregning i invalidepension

Jeg foreslår en tilpasning og forenkling af de regler, der gælder i modregningen i den invalidepension medlemmerne kan opnå, hvis disse har indtægter ved siden af invalidepensionen.

Tilpasningerne har til formål at motivere medlemmer af pensionskassen til at kunne bevare en tilknytning til arbejdsmarkedet, f.eks. ved at indgå i fleksjob.

Indtægtsgrænse

I det nuværende regulativ kan medlemmet oppebære en indkomst på op til 55.900 kr. årligt (indeksreguleres), før der sker modregning i invalidepensionen ved 2/3 erhvervsevnetab. Der modregnes 50 øre for hver krone indkomsten overstiger indtægtsgrænsen. Hvis medlemmet har ret til halv invalidepension, er indkomstgrænsen den dobbelte, og der modregnes 25 øre for hver krone indkomsten overstiger indtægtsgrænsen.

Det foreslås, at indkomstgrænsen hæves til et fælles bundfradrag på 167.700.- for invalidepensionen ved både 2/3 erhvervsevnetab og 1/2 erhvervsevnetab før der sker modregning i invalidepensionen.

Begrundelse:

Forslaget tilgodeser alle med erhvervsevnetab:

- Invalidepensionister med 2/3 erhvervsevnetab, som er dårligst dækket i nuværende ordning løftes mest.
- Medlemmer med 1/2 invalidepension kompenseres yderligere og favoriseres i modregningen.
- Der skæres ikke i sociale ydelser (Info.: Flexydelse = kr. 181.866.-)
- Forslaget ligger inden for de rammer bestyrelsen har fremlagt for modregning.

Forslag til ændring af pensionsregulativ

Pensionsregulativets § 10, stk. 3, foreslås ændret som følger:

”Modregning

Der modregnes i den udbetalte invalidepension, således at invalidepensionen nedsættes med 50 øre for hver krone, medlemmet oppebærer i indtægt, der overstiger ~~50.000~~ 167.700 kr. årligt (2019, indeksreguleret).

Ved udbetaling af halv invalidepension modregnes der således, at invalidepensionen nedsættes med 25 øre for hver krone, medlemmet oppebærer i indtægt, der overstiger ~~100.000~~ 167.700 kr. årligt (2019, indeksreguleret).

Der modregnes i indtægt, som medlemmet oppebærer for arbejde, herunder lønindkomst, indtægt ved selvstændig erhvervsvirksomhed, honorarer, offentligt løntilskud til stillinger, hvor der med baggrund i helbredsmæssige forhold ydes tilskud (fx fleksjob) og anden arbejdsindtægt.

Der modregnes for al arbejdsindtægt, både indtægt der oppebæres i og uden for medlemmets hidtidige fag/erhverv.

Der modregnes ikke for kapitalindkomst, sociale ydelser, private pensioner eller andre beløb, der ikke er arbejdsindtægt.

Medlemmet har pligt til på forespørgsel at oplyse sine indtægtsforhold til pensionskassen.

Bestyrelsen fastsætter nærmere regler herom. Se bilag D, afsnit 5.”

Bestyrelsen kan ikke støtte forslaget. Medlemsforslaget vil med sin udformning skabe en uhensigtsmæssig ubalance i modregningsreglerne for medlemmer med 2/3 erhvervsevnetab henholdsvis medlemmer med 1/2 erhvervsevnetab. Pensionskassen har som princip, at der som udgangspunkt ikke skal ske forskelsbehandling. Et medlem med 2/3 erhvervsevnetab modtager fuld invalidepension, mens et medlem med 1/2 erhvervsevnetab modtager halv invalidepension. Medlemmer med 2/3 tab af erhvervsevne vil med bestyrelsens forslag under dagsordenens punkt 4.b få et bundfradrag på 111.800 kr. og 50 øres modregning for hver krone der tjenes ud over bundfradraget, mens et medlem med 1/2 tab af erhvervsevne får et bundfradrag på 223.600 kr. og 25 øres modregning for hver krone, der tjenes ud over bundfradraget.

Med medlemsforslaget vil muligheden for overkompensation endvidere blive forøget i forhold til bestyrelsens forslag. Medlemmer kan i dag vælge en invalidepension på op til 90 % af nuværende indkomst, hvortil et medlem med forslaget vil have muligt for at have en indtægt ved siden af invalidepensionen på 167.700 kr. årligt”

Et eksempel: Et medlem med en indkomst (løn+fleksløntilskud) på 400.000 kr. og en invalidepension på enten 100.000 kr. eller 200.000 kr. afhængig af, om man har 1/2 eller 2/3 erhvervsevnetab, vil begge - med bestyrelsens forslag - få udbetalt 455.900 efter modregning, Med ovenstående medlemsforslag vil et medlem med 2/3 erhvervsevnetab få udbetalt 483.850 kr., mens et medlem med 1/2 erhvervsevnetab vil få udbetalt 441.925 kr.

Næværende medlemsforslag vil medføre en øget omkostning i skadesregnskabet på ca. 1,2 mkr.

Bestyrelsen har fremsat et forslag under dagsordenpunkt 4.b, som er mere afbalanceret.

Ad pkt. 5.b

Forslag fra medlem Lilian Jensen m.fl.

i) Forslag 1 vedr. aktivt ejerskab

Generalforsamlingen forpligter (subsidiært henstiller til) pensionskassens bestyrelse at sikre, at udøvelsen af det aktive ejerskab i fossile selskaber sker:

- med det sigte at påvirke til opnåelse af forretningsmodeller, som er forenelige med Parisaftalens klimamål,
- med særligt fokus på at bringe eventuel misinformation om klimaet og lobbyvirksomhed, som har til formål at modarbejde Parisaftalen, til ophør,
- under offentliggørelse af aktie- og obligationsporteføljer og iagttagelse af transparens om engagementsforløb og resulterende handlinger,
- ved stemmeafgivning uanset ejerandelens størrelse og ad-hoc forekommende muligheder for at stemme sammen med andre institutionelle investorer,
- under afvikling af investeringer, hvor udøvelse af aktivt ejerskab bliver illusorisk, fordi det enten fravælges eller forbliver resultatløst.

Generalforsamlingen anbefaler samtidig bestyrelsen at afvikle investeringer i fossile selskaber, hvor et således udøvet ejerskab indenfor en tidshorizont på maksimalt 3 år viser sig uden virkning.

Forslagsstillers motivation:

Gennem de senere år har vi, undertegnede 27 medlemmer, og med os flertallet af fremmødte og repræsenterede medlemmer på flere foregående generalforsamlinger, stemt for at vores pensionskasses investeringer i sort energi bringes til ophør gennem afvikling af investeringer/ frasalg af aktier i pågældende selskaber.

Det har vi gjort ud fra den opfattelse, at det bedst egnede middel til at imødegå den alvorlige trussel, som udgår fra det fortsat stigende udslip af CO₂ i atmosfæren, består i en resolut omlægning væk fra sort energi. Det indebærer at investeringer i fortsat udvinding af sort energi afvikles, og de herved frigjorte midler i stedet anbringes såvel kort- som langsigtet ansvarligt i f.eks. bæredygtig energi.

På trods af gentagne generalforsamlings-flertal for forslag om netop dette, har både vores egen og Sampensions bestyrelser hidtil forholdt sig afvisende.

Det har de gjort ud fra en argumentation om, at man kun ved at fastholde muligheden for at udøve aktivt ejerskab, vil kunne opnå indflydelse på de sorte energiselskabers ageren og laden, - en mulighed de anser for ansvarligere end afvikling ved frasalg, således som ønsket af os.

Lad os tage vores bestyrelse på ordet og se på hvordan og i hvilket omfang dens udøvelse af aktivt ejerskab finder sted, og med hvilke resultater.

Ifølge vores bestyrelse drøftes på halvårlige møder de retningslinjer, som udgør grundlaget for det aktive ejerskab, som herefter af Sampension udøves efter en procedure, som omfatter overvågning, vurdering og dialog, stemmeafgivning, engagementsforløb og eventuel efterfølgende eksklusion.

Overvågning foretages af Sampension i samarbejde med screeningsbureauet Vigeo Eiris for at sikre modbrud på Sampensions politikker.

Vurdering og dialog sker, når der er tvivl om, hvorvidt et selskab overtræder disse politikker. På basis af indhentede oplysninger, vurderes om selskabet er uacceptabelt, acceptabelt eller eventuelt sættes på en overvågningsliste.

Kritisk dialog optages med et selskab, der bryder politikkerne, for at få dem til at ændre praksis. Dialogen foretages af eller med hjælp af Vigeo Eiris, evt i samarbejde med andre investorer.

Eksklusion kan ske, hvis Sampension vurderer den kritiske dialog som værende uden resultat.

Stemmeafgivning (på selskabsgeneralforsamlinger) sker normalt kun i selskaber, hvor ejerandelen repræsenterer mere end 3% af stemmerne, eller på ad-hoc basis, dvs. når det kan ske sammen med andre institutionelle investorer, og det handler om emner med høj væsentlighed for pensionskassen.

Til denne procedure og de resultater, den stedfundne forvaltning gør det muligt at opnå, er at bemærke:

- 1) Det står på ingen måde klart efter hvilke retningslinjer og kriterier, der overvåges, vurderes og optages kritisk dialog, som efterfølgende enten a) lukkes uden dialog, b) afbrydes efter 3 år eller c) evt. fører til eksklusion (jf. Sampensions egen rubricering i skema over førte dialoger)
- 2) Begrænsningerne mht. ejerandel har erfaringsmæssigt medført undladelse af stemmeafgivning hos sorte energi-giganter som f.eks. Exxon og Shell, og er først nu under indtryk af kritisk opmærksomhed fra bl.a. vores side begyndt at finde sted.
- 3) Udeblivelsen af resultater er som følge af en sådan halvhjertet udøvelse af det aktive ejerskab, så at sige forprogrammeret.

Vores bestyrelses udtalte **“ambition om at efterleve og indarbejde internationale FN konventioner, herunder (bl.a.) Parisaftalens klimamaal”** (se forrige års ledelsesberetning s.12) bør udmøntes i kriterier for overvågning og dialog, som indkredser og udgrænser:

- 1) selskaber, hvis forretningsmodel ikke er forenelig med Parisaftalens mål om at begrænse den globale opvarmning til maksimalt to grader og så tæt på 1,5 grader som muligt, og
- 2) selskaber, som misinformerer om klimaet og udøver lobbyvirksomhed, der direkte modarbejder indfrielsen af disse mål

Vores bestyrelses udtrykkeligt valgte **“holdning om at gøre sin indflydelse gældende via aktivt ejerskab”** og herigennem **“integrere ansvarlighed i de virksomheder, der investeres i”** (se forrige års ledelsesberetning s.12) bør f.eks. ikke muliggøre begrænsning i udøvelsen af aktivt ejerskab i forbindelse med generalforsamlingsafstemninger i fossile selskaber, hvor stemmeandelen udgør mindre end 3%, men derimod sikre stemmeafgivning uanset stemmeandelens størrelse. Eller alternativt resultere i beslutning om frasalg i erkendelse af at undladelse af stemmeafgivning er ensbetydende med indrømmelse af at udøvelse af aktivt ejerskab anses for omsonst.

Kort sagt: Hvis bestyrelsens udtalte ambition om at ville efterleve Parisaftalen og være i stand til at påvirke fossile selskaber via aktivt ejerskab skal stå til troende, må den sikre at dens her citerede udsagn gives indhold og substans. Det forudsætter at det aktive ejerskab udøves som angivet med nærværende forslag.

Forslagsstillere er:

Lilian Jensen / Lene Nielsen / Nicolai Bo Andersen / Sarah Mai Hammer / Anna Katrine Kragh Thuesen / Line Kjær Frederiksen / Kasper Larsson / Per Hauschild / Ebbe Harder Gammelkær / Kirsten Mølgaard / Mads Johan Wilian Gudmand-Høyer / Sofie Clemmensen / Lisbeth Gasparski / Suna Sirek Uldbjerg / Søren Bjarnø / Anne Poulsen / Kamilla Raselli / Lars Henrik Topp / Bent Hindrup Andersen / Carl Johan Herforth Niels-Erik Aaes / Asger Boertmann / Michaela Brüel / Laura Katrine Juvik / Kristine Cecilie Holten-Andersen / Jeppe Gitz-Johansen / Ella Bredsdorff

Bestyrelsen kan ikke støtte forslaget. Det skyldes, at udgangspunktet for det aktive ejerskab er at søge påvirkning frem for at ekskludere specifikke selskaber. Grundtanken er, at man gennem ejerskab kan påvirke selskaber i en mere bæredygtig retning fremfor at frasælge aktiverne og stå uden mulighed for indflydelse. Eksklusion er en mulighed, hvis det vurderes at kritisk dialog ikke fører til de ønskede ændringer. Pt. er 126 børsnoterede selskaber ekskluderet fra pensionskassens investeringsunivers.

Det bemærkes, at pensionskassen, som henstillet i forslaget, støtter op om klimaaftalen COP21 og arbejder målrettet med en række af punkterne i forslaget. Som et vigtigt skridt i den bæredygtige retning, er det besluttet, at pensionskassen fremadrettet vil gå i dialog med selskaber med det formål at understøtte overgangen til low-carbon-economy.

*Pensionskassens deltagelse i administrationsfællesskabet giver med en samlet balance på 300 mia. kr. mulighed for at påvirke selskabernes adfærd gennem aktivt ejerskab. Derudover samarbejder pensionskassen også med andre institutionelle investorer for gennem dialog at påvirke selskaber i en klimavenlig retning. Pensionskassen har i den forbindelse valgt at tilslutte sig Climate Action 100+, som er et initiativ blandt globale investorer, der skal sikre, at verdens største udledere af drivhusgasser forpligter sig til at tage nye initiativer til at begrænse klimaforandringerne. I alt har mere end 320 investorer med værdier for over 216.000 mia. kr. under forvaltning tilsluttet sig Climate Action 100+. Sammenslutningen af investorer har påvirket nogle af verdens største fossile selskaber til at tilpasse deres forretning til målene i COP21. Resultaterne viser, at aktivt ejerskab baner vejen for betydelig indflydelse. En indflydelse, der ville gå tabt, hvis man i stedet valgte at frasælge aktiverne. For specifik redegørelse af enkeltpunkter i forslaget se **bilag 1**. Bestyrelsen vil i sin beretning redegøre yderligere for tilgangen til det aktive ejerskab.*

ii) Forslag 2, vedr. transparens

Generalforsamlingen henstiller til, at bestyrelsen i overensstemmelse med OECD's retningslinjer for institutionelle investorer sikrer, at

- omsætte politikkerne for ansvarlige investeringer i operationelle mål til brug for udøvelsen af aktivt ejerskab,
- redegøre for hvordan porteføljen vurderes eksponeret for risici i tilknytning til samfundsansvar og klimaudvikling,
- offentliggøre alle aktiver inkl. erhvervsobligationer med papir og navn og samtidig angivelse af selskabskapitalens størrelse,
- offentliggøre kriterier for optagelse af dialog, tidshorisont for engagementsforløb og evt. beslutning om eksklusion og frasalg,
- offentliggøre dialogliste med konkret angivelse af, hvad der føres dialog om, opnåede resultater og opfølgende beslutninger
- offentliggøre hvad der er stemt på selskabernes generalforsamlinger
- redegøre for hvordan det sikres, at der forvaltes i overensstemmelse med politikkerne, hvis forvaltningen er lagt ud til tredjepart.

Forslagsstillers motivation:

En forudsætning for et ægte demokrati i pensionskassen er, at vi som medlemmer har adgang til information om, hvor vores bestyrelse og Sampension i fællesskab investerer vores opsparede midler, og indblik i hvordan ejerskabet her forvaltes. Kun derved sikres vi mulighed for at bedømme om de investeringsvalg der træffes, og den forvaltning der finder sted, reelt lever op til politikkerne for ansvarlig investering og hensigten med aktivt ejerskab. Dette gælder aktuelt og ikke mindst i spørgsmålet om, hvordan bestyrelsen i praksis vil bære sig ad med sikre et langsigtet højt afkast af sine investeringer i fossile selskaber og samtidig tilgodese sin ambition om at "efterleve og indarbejde internationale FN konventioner, herunder bl.a. Parisaftalens klimamål" og "integre ansvarlighed i de virksomheder, der investeres i" (bestyrelsens egne formuleringer).

Vi betragter det som positivt, at bestyrelsen gradvist har øget mængden af information om, hvilke selskaber der investeres i, og hvordan ejerskabet her forvaltes, men vi må samtidig konstatere, at der fortsat er stor afstand mellem de informationer, medlemmerne i dag har adgang til, og de anbefalinger, OECD sætter for institutionelle investorer om formidling af deres medlemmer og deres tilgodeseelse af samfundsmæssige hensyn i forbindelse med deres investeringsvalg.

Forslagsstillere er:

Lilian Jensen / Lene Nielsen / Nicolai Bo Andersen / Sarah Mai Hammer / Anna Katrine Kragh Thuesen / Line Kjær Frederiksen / Kasper Larsson / Per Hauschild / Ebbe Harder Gammelkær / Kirsten Mølgaard / Mads Johan Wilian Gudmand-Høyer / Sofie Clemmensen / Lisbeth Gasparski / Suna Sirek Uldbjerg / Søren Bjarnø / Anne Poulsen / Kamilla Raselli / Lars Henrik Topp / Bent Hindrup Andersen / Carl Johan Herforth / Niels-Erik Aaes / Asger Boertmann / Michaela Brüel / Laura Katrine Juvik / Kristine Cecilie Holten-Andersen / Jeppe Gitz-Johansen / Ella Bredsdorff

Bestyrelsen kan ikke støtte forslaget. Forslaget henstiller i vid udstrækning til initiativer, som i forvejen er en del af pensionskassens retningslinjer for, hvad der offentliggøres om tilgangen til aktivt ejerskab og det vedvarende arbejde med ansvarlige investeringer. Der er imidlertid dele af forslaget, som ikke er operationelt muligt, eller som ikke er på linje med bestyrelsens tilgang til ansvarlige investeringer. Det skal dertil fremhæves, at pensionskassen, modsat påstanden i forslaget, lever fuldt ud op til anbefalingerne omkring offentliggørelse i OECD's retningslinjer for institutionelle investorer (OECD Responsible Business Conduct for Institutional Investors, RBC).

*Bestyrelsen er enig i, at transparens på området er vigtig for medlemmerne. Pensionskassen har stort fokus på, at medlemmernes pensionsmidler bliver investeret på et ansvarligt grundlag og har i de seneste år allokert flere ressourcer til området. Det er centralt, at denne indsats er synlig, og tilgangen til opgaven er så gennemskuelig for medlemmerne som muligt. Derfor arbejdes der målrettet med at øge transparensen. Det gælder fx i forhold til, som forslået, at øge informationerne omkring stemmeafgivelse på generalforsamlinger i de selskaber, der er investeret i. Derudover drøftes det i det fælles udvalg for ansvarlige investeringer, hvordan øget transparens om dialogproces og resultater af disse kan imødekommes yderligere. Det er her centralt at fremhæve, at udgangspunktet for det aktive ejerskab er at søge påvirkning frem for eksklusion - også i de tilfælde, hvor dialog ikke kan etableres eller afsluttes tilfredsstillende i første omgang. For specifik redegørelse af enkeltpunkter i forslaget se **bilag 1**.*

Ad pkt. 5.c

Forslag fra medlem Gerd Wiboe m.fl.

Forslag vedrørende investeringer i fossile selskaber

Bestyrelsen pålægges/subsidiært opfordres igen i år til afvikling af samtlige investeringer i fossile selskaber. Såfremt bestyrelsen også dette år igen undlader at følge generalforsamlingsflertallets anmodning om at afvikle samtlige investeringer i fossile selskaber, pålægges/subsidiært anmodes bestyrelsen om hurtigst muligt at tilbyde medlemmerne investerings porteføljer med differentieret indhold, således at medlemmerne individuelt vil kunne fravælge investeringer i fossile selskaber senest ved årsskiftet 2019/ 2020.

Forslagsstillers motivation:

På de seneste tre generalforsamlinger har flertallet af fremmødte og repræsenterede medlemmer stemt for forslag om, at vores pensionskasses investeringer i sort energi bringes til ophør ved at samtlige investeringer i de pågældende selskaber afhændes. Disse forslag har været stillet ud fra respekt for Parisaftalens mål om, at temperaturstigningen globalt må holdes under 2 grader, hvorfor udfasning af etisk uforvarselige og økonomisk højrisikable investeringer i fossile selskaber må være selvfølgelig. På trods af gentagne generalforsamlingsflertal for disse forslag, har både vores egen og Sampensions bestyrelser hidtil forholdt sig afvisende med begrundelse i, at de anser aktivt ejerskab med mulighed for indflydelse for mere ansvarligt end udskiftning af sorte med grønne investeringer.

Greenpeace opfordrer nu til at samtlige pensionskassers medlemmer påvirker bestyrelserne i de respektive pensionskasser til at flytte sorte investeringer til grønne, fordi pensionskasserne samlet råder over så store midler, at det vil være muligt samlet at gøre en mærkbar forskel. Sammen med Greenpeace opfordrer vi derfor endnu engang bestyrelsen til at 'skifte heste', fordi en samlet flytning fra fossile selskaber til grønne investeringsselskaber selvfølgelig vil have en større klimamæssig virkning end, hvis det kun er de klimabevidste medlemmers midler der flyttes.

Såfremt bestyrelsen fortsat vedbliver med efter 3 år uden nævneværdige resultater at postulere, at aktivt medlemskab er mere klimaansvarligt end at sælge alle investeringer i fossile selskaber, er vores tålmodighed opbrugt. Vi agter naturligvis fortsat at arbejde på at få bestyrelsen til at ændre holdning, men indtil det lykkes, vil vi ikke længere acceptere, at vores personlige pensionsmidler investeres i fossile selskaber. Derfor anmoder vi nu Sampension om at gennemføre muligheden for individuelt at kunne fravælge investeringer i sort energi, der allerede blev luftet for 3 år siden, f.eks. svarende til de individuelle investerings porteføljer i Lønmodtagernes Dyrtidsfond.

Forslagsstillere er:

Gregers Algreen-Ussing / Bent Hindrup Andersen / Hans Aspøck / Ella Lykke Bredsdorff / Kirsten Utoft Christensen / Jens Clemmensen / Bente Fog-Møller / Per Fynboe / Jeppe Gitz-Johansen / Mads Gudmand-Høyer / Carl Herforth / Harald Hviid / Kirsten M.L. Knudsen / Otto Käsner / Lis Langvad / Christian Lauritzen / Bent Anker Nielsen / Karin Merete Skousbøll / Lars Henrik Topp / Inge Vesterholt / Helen G. Welling / Gerd Wiboe / Karen Zahle

Bestyrelsen kan ikke støtte forslaget. Vi har i bestyrelsen stort og vedvarende fokus på, at pensionskassens investeringer sker på et ansvarligt grundlag. Vi har 7 fokusområder inden for ansvarlige investeringer, og klimaforandringer er et af dem. Pensionskassens tilgang til ansvarlige investeringer er aktivt ejerskab ud fra en grundtanke om, at man gennem ejerskab kan påvirke selskaber i en mere bæredygtig retning fremfor at frasælge aktiverne og stå uden muligheden for indflydelse. Bestyrelsen bemærker i den forbindelse, at pensionskassen støtter op om klimaaftalen COP21 og fremadrettet vil gå i dialog med selskaber med det formål at understøtte overgangen til low-carbon-economy. Bestyrelsen vil i beretningen redegøre yderligere for tilgangen til det aktive ejerskab.

Der er forståelse for, at nogle medlemmer af ideologiske årsager gerne vil frabede sig, at deres pensionsopsparing investeres i selskaber, der arbejder med udvinding af fossilt brændsel. Dette ønske vil bestyrelsen gerne imødekomme ved at undersøge mulighederne for oprettelsen af en særlig grøn fond. En sådan fond vil give mulighed for at vælge en grøn investeringsprofil for sin pensionsordning. Individuelt valg af investeringsprofil er kun mulig i en markedsrenteordning. Muligheden for en grøn investeringsprofil vil derfor først kunne komme på tale efter en overgang til markedsrente. Bestyrelsen kan ikke garantere, at pensionskassen er overgået til det nye markedsrenteprodukt allerede ved årsskiftet 19/20, da det afhænger af dialogen med Finanstilsynet om den kollektive overgang.

Ad pkt. 6

Valg til bestyrelsen

Bestyrelsen har i dag følgende sammensætning:

- Mette Elisabeth Carstad, formand, medlemsvalgt 2016-2019
- Cecilie Therese Hansen, næstformand, medlemsvalgt 2018-2021
- Rie Øhlenschlæger (Anne Marie Øhlenschlæger Christiansen), medlemsvalgt 2016-2019
- Kirsten Schmidt Sander, medlemsvalgt 2017-2020
- Per Frølund Thomsen, genudpeget af Akademisk Arkitektforening i 2017
- Rikke Sylow Francis, genudpeget af forbundet for Arkitekter og Designere (FAOD) i 2017
- Søren Kaare-Andersen, medlemsvalgt efter indstilling af bestyrelsen 2018-2021

Mette Elisabeth Carstad og Rie Øhlenschlæger stiller op til genvalg og foreslås af bestyrelsen genvalgt, jf. § 13, stk. 2, i vedtægterne.

Information om kandidaternes baggrund og øvrige ledelseshverv fremgår af **bilag 2**.

Ad pkt. 7

Valg af revision

Bestyrelsen indstiller genvalg af revisionsfirmaet PricewaterhouseCoopers i overensstemmelse med revisions- & risikoudvalgets indstilling. Udvalget er ikke blevet påvirket af tredjeparter og har ikke været underlagt nogen aftale med en tredjepart, som begrænser generalforsamlingens valg til visse revisorer eller revisionsfirmaer.

Bilag 1

Forslag 1: Aktivt ejerskab

- Med fokusområdet 'Klimaforandringer' og gennem rådgiveren Vigeo Eiris er der stort fokus på virksomhedernes negative eller positive bidrag til klimaforandringer
- Sammen med de andre pensionsvirksomheder i administrationsfællesskabet er der fokus på at påvirke selskaber med aktivitet indenfor fossile brændsler til at indregne effekterne af overgangen til en 'low-carbon-economy' på deres forretning, samt offentliggøre denne information i deres finansielle rapportering. Eksempelvis har man valgt at støtte op om TCFD - Task Force on Climate-Related Financial Disclosures

Forslag	Svar	
<p><i>Generalforsamlingen henstiller til bestyrelsen at sikre, at udøvelsen af det aktive ejerskab i fossile selskaber sker...</i></p> <p><i>1) Med det sigte at påvirke til opnåelse af forretningsmodeller, som er forenelige med Parisaftalens klimamål</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pensionskassen støtter op omkring COP21, hvilket er afspejlet i politikken på området • Over den seneste 3-års periode har der været 52 dialoger indenfor fokusområdet 'Klimaforandringer' • Under samme fokusområde er det besluttet, at pensionskassen fremadrettet vil gå i dialog med selskaber med det formål at understøtte overgangen til 'low-carbon-economy'. Dette kan bl.a. understøttes i form af stemmeafgivelse på generalforsamlinger	
<p><i>2) Med særligt fokus på at bringe eventuel misinformation om klimaet og lobbyvirksomhed, som har til formål at modarbejde Parisaftalen, til ophør</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • I engagements-programmet anlægges en dialogbaseret tilgang til det aktive ejerskab - eksempelvis omkring mangel på politikker for ESG-forhold i virksomhederne • Endnu ingen dialoger omhandlende misinformation, men det ligger indenfor både politikken og de vedtagne fokusområder at kunne indgå sådanne dialoger • Der er overvejelser om generelt at øge antallet af dialoger på baggrund af observeret adfærd	
<p><i>3) Under offentliggørelse af aktie- og obligationsporteføljer og iagttagelse af transparens om engagementsforløb og resulterende handlinger</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Svar som ved forslag 1 om gennemsigtighed	

Forslag 1: Aktivt ejerskab (fortsat)

Forslag	Svar	
<p>4) Ved stemmeafgivning uanset ejerandelens størrelse og ad-hoc forekommende muligheder for at stemme sammen med andre institutionelle investorer</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Der stemmes som udgangspunkt ikke på globale børsnoterede selskabers generalforsamlinger – indsatsen på denne type investeringer har været prioriteret til anden aktivitet indenfor fokusområdet 'Klimaforandringer' • Stemmeafgivelse drøftes dog på ad hoc basis med andre institutionelle investorer – hvilket i et mindre antal tilfælde har ført til stemmeafgivelse overfor fossile selskaber • Øget fokus på stemmeafgivelse på nævnte selskabers generalforsamlinger indenfor 'Klimaforandringer' overvejes 	
<p>5) Under afvikling af investeringer, hvor udøvelse af aktivt ejerskab bliver illusorisk, fordi udøvelsen enten fravælges eller forbliver resultatløst.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Som udgangspunkt søges en påvirkning af selskabet frem for eksklusion – en tilgang, der deles med et stigende antal NGO'er • Selv i tilfælde, hvor det kan være svært at få en dialog i gang er det ofte det at insistere og fastholde, der har effekt • Visse forretningsaktiviteter – såsom eksempelvis produktion af konventionsstridige våben, fører til automatisk eksklusion, hvor dialog typisk alene vil være mhp at afdække faktiske forhold • Under fokusområdet 'Klimaforandringer' er det besluttet, at pensionskassen fremadrettet vil gå i dialog med selskaber med det formål at understøtte overgangen til 'low-carbon-economy' – en dialogproces, hvor ét af værktøjerne ultimativt kan være eksklusion 	
<p>Generalforsamlingen anbefaler samtidig bestyrelsen at afvikle investeringer i fossile selskaber, hvor et således udøvet ejerskab indenfor en horisont på maksimalt 3 år viser sig uden virkning</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Som udgangspunkt søges en påvirkning af selskabet frem for eksklusion – en tilgang, der deles med et stigende antal NGO'er • Selv i tilfælde, hvor det kan være svært at få en dialog i gang er det ofte det at insistere og fastholde der giver en forbedring 	

Forslag 2: Transparens

- OECD Responsible Business Conduct for Institutional Investors (RBC) opstiller anbefalede due diligence tiltag hos investor, som hvis de implementeres støtter investor i at undgå at forårsage, bidrage til eller bliver direkte forbundet til eventuelle 'negative effekter' fra de virksomheder, der investeres i
- Investor anbefales i politikken at indlejre retningslinjer for at observere virksomhedernes adfærd og dermed mindske risiciene for 'RBC-hændelser' - herunder i politikken at signalere prioritering af indsatsen
- Administrationsfællesskabet har en etableret screening og kategorisering af selskaber, der på baggrund af valgte fokusområder har til hensigt at løfte de dårligst performende selskaber og derigennem mindske risikoen for 'negative hændelser'
- Fokusområderne rammer indenfor 7 ud af 10 emner/områder af OECD's Guidelines for multinationale selskaber

Forslag	Svar	
<p><i>Generalforsamlingen henstiller til, at bestyrelsen i overensstemmelse med OECD's retningslinjer for institutionelle investorer sikrer, at...</i></p> <p><i>1) Omsætte politikkerne for ansvarlige investeringer i operationelle mål til brug for udøvelsen af aktivt ejerskab</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • OECD's RBC for institutionelle investorer indeholder ikke specifikt anbefaling om operationelle mål • Pensionskassen har ikke et overordnet, sammenfattende mål for, hvor godt selskaberne samlet set skal 'opføre sig' • Den eksterne professionelle partner (Vigeo Eiris) anvender en skala i deres klassificering af selskaberne inden for de respektive sektorer til vurdering af selskabets adfærd. Her er der bl.a. fokus på eksistens af politikker, der understøtter ansvarlig virksomhedsadfærd • Der er særligt fokus på de 7 fokusområder valgt af bestyrelserne og det tværgående Udvalg for ansvarlige investeringer i administrationsfællesskabet • På baggrund af selskabets vurdering indledes dialog med de selskaber, der har den dårligste performance med det operationelle mål at løfte deres rating til et højere niveau • I hver enkelt dialog er der således opsat mål for, hvilken indsats selskabet forventes at gøre • På illikvide investeringer er det en del af due diligence at afdække om eksterne forvaltere kan leve op til administrationsfællesskabets politik for ansvarlige investeringer • ESG-rapporten for 2018 behandler fokusområder og udøvelsen af det aktive ejerskab dybere 	

Forslag 2: Transparens (fortsat)

Forslag	Svar	
<p>2) Redegøre for hvordan porteføljen vurderes eksponeret for risici i tilknytning til samfundsansvar og klimaudvikling</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Alle investeringer er underlagt politikken for ansvarlige investeringer, som besluttet af bestyrelserne • Den etablerede professionelle screening og vurdering af de børsnoterede selskaber, der investeres i, giver et overblik selskabernes opførelse, hvad angår samfundsansvar og klimapåvirkning • Pensionskassen tager i investeringsprocessen højde for alle former for risici – og dermed også for klimarelaterede risici med finansiell substans. Ansvarlige investeringer implementeres forskelligt i de forskellige aktivklasser som følge af deres forskellige natur • Tilgangen med en professionel screenings- og vurderingspartner udgør således implementeringen af administrationsfællesskabets RBC-ansvar • Den kommende ESG-rapport indeholder investeringsporteføljens carbon footprint pr. ultimo 2018. De børsnoterede aktiers 'Energy Transition Score' er også fastlagt. Derudover er det forventningen, at administrationsfællesskabet senere i 2019 vil modtage den første SDG-vurdering af porteføljen. 	
<p>3) Offentliggøre alle aktiver inkl. erhvervsobligationer med papir og navn og samtidig angivelse af selskabskapitalens størrelse</p>	<ul style="list-style-type: none"> • RBC indeholder ikke specifikt anbefaling om dette, men udelukkende anbefaling om offentliggørelse af ansvarlige investeringspolitikker med indhold relateret til 'RBC for II' • Oversigt over investeringer i børsnoterede aktier offentliggøres på hjemmesiden • Kun i ganske få tilfælde ejes en betydende andel af selskabers samlede aktiekapital – i de fleste tilfælde ejes kun ganske små andele • Oversigt over investeringer i andre typer værdipapirer offentliggøres ikke – ejerskab ofte enten indirekte eller slet ikke, hvorfor mulighed for indflydelse ikke til stede 	<p>https://www.arkitektension.dk/ap/Om-pensionskassen/Finansiell-information/Investeringsaktiver</p> <p>Vælg 'Aktiebeholdning' nederst på siden.</p>
<p>4) Offentliggøre kriterier for optagelse af dialog, tidshorisont for engagementsforløb og evt. beslutning om eksklusion og frasalg</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Grundlaget for udøvelsen af det aktive ejerskab er den vedtagne politik for ansvarlige investeringer • Nødvendigt at prioritere indsatsen på udvalgte områder – hvilket også er forventningen hos eksempelvis FN, OECD, osv. • Prioriteringen har affødt de valgte fokusområder, som fremgår af hjemmesiden 	<p>https://www.arkitektension.dk/ap/Om-pensionskassen/Ansvarlige-investeringer/Politik-for-ansvarlige-investeringer</p> <p>https://www.arkitektension.dk/ap/Om-pensionskassen/Finansiell-information/Ansvarlige-investeringer</p>

Forslag 2: Transparens (fortsat)

Forslag	Svar	
<p>5) Offentliggøre kriterier for optagelse af dialog, tidshorizont for engagementsforløb og evt. beslutning om eksklusion og frasalg</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Udgangspunktet i det aktive ejerskab er at søge påvirkning frem for eksklusion – også i de tilfælde, hvor dialog ikke kan etableres eller afsluttes tilfredsstillende i første omgang • Dialogbaseret tilgang til aktivt ejerskab, og overordnede temaer for dialog er offentliggjort på hjemmesiden • Flere oplysninger vil fremgå af ESG-rapporten for 2018, som er udvidet på dette område i forhold til rapporten for 2017 – herunder omkring praktisk udmøntning og med eksempler på dialoger • Fremadrettet mere fokus på struktureret vurdering af 'det næste skridt' i processen ved udløb af dialogperiode uden resultat • Emnet drøftes i det fælles Udvalg for ansvarlige investeringer 	<p>https://www.arkitektpension.dk/ap/Om-pensionskassen/Finansiel-information/Ansvarlige-investeringer/Politik-for-ansvarlige-investeringer</p>
<p>5) Offentliggøre dialogliste med konkret angivelse af, hvad der føres dialog om, og hvilke resultater og opfølgende beslutninger</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Dialoglisten er offentliggjort på hjemmesiden • Hvad angår resultater fremgår disse overordnet i ESG-rapporten • Dialoger har hidtil været underlagt fortrolighedsklausul • Fra ultimo 2018 anvendes fortrolighedsklausul ikke i dialogprocessen • Det fælles Udvalg for ansvarlige investeringer drøfter p.t. hvordan øget transparens i dialogproces og resultater kan imødekommes 	<p>https://www.arkitektpension.dk/ap/Om-pensionskassen/Finansiel-information/Ansvarlige-investeringer/Politik-for-ansvarlige-investeringer/Kritiske-dialoger-2017</p>
<p>6) Offentliggøre hvad der er stemt på selskabernes generalforsamlinger</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ESG-rapporten for 2018 vil indeholde information om stemmeafgivelse på overordnet niveau • Det er hensigten at øge transparens omkring stemmeafgivelse og arbejde pågår 	
<p>7) Redegøre for hvordan det sikres, at der forvaltes i overensstemmelse med politikkerne, hvis forvaltning er lagt ud til tredje part</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Hvad angår likvide investeringsaktiver er eksterne forvaltere underlagt eksklusionslister udarbejdet af Sampension Administrationselskab • Hvad angår illikvide investeringsaktiver er det en integreret del af due diligence-processen at sikre, at fondsforvaltere og investeringsrådgivere har en tilfredsstillende ESG-politik og etablerede ESG-processer • Endvidere udarbejdes såkaldt 'sideletters', hvor relevante dele af 'Politikken for Ansvarlige Investeringer' indarbejdes. Disse 'sideletters' indgår som en del af en kontrakt • Den løbende opfølgning overfor investeringer i illikvide aktiver er et fokusområde for administrationen i 2019 	

Bilag 2

Kandidater til bestyrelsen

Mette Elisabeth Carstad

Det, jeg vil arbejde for, er:

Bestyrelsens vigtigste opgaver er at sikre gode pensioner til medlemmerne, dette sker ved at have særligt øje for dette:

- Markedsførende højt afkast med fokus på ansvarlige investeringer
- Lave administrationsomkostninger – tæt samarbejde med andre pensionskasser
- Tidssvarende pensionsprodukter og forsikringer
- God ledelse i bestyrelsesarbejdet

CV:

- 2014 - Ejendomschef, Rudersdal Kommune
- 2006 - 2014 Kontorchef, Bygningsstyrelsen
- 1998 - 2006 Sagsarkitekt, KHR Arkitekter
- 1993 - 1998 Arkitekt, Henning Larsen Architects
- 1988 - 1992 Vikarbureauet Fæster
- 1990 Cand. Arch - Arkitektskolen i Kbh.

Tillidsposter:

- Arkitekternes Pensionskasse, bestyrelsesformand
- FAOD repræsentantskab

Rie Øhlenschläger

Det, jeg vil arbejde for, er:

- At vi sikrer medlemmerne den bedste pensionsordning med højest mulige afkast af investeringerne.
- Samtidig skal vi sikre, at investeringerne i størst muligt omfang er med til at arbejde for en bæredygtig verden. Vi bevæger os i den rigtige retning bl.a. med fokus på investeringernes CO2 aftryk.
- Jeg arbejder fortsat for, at vi investerer i fremtidens virksomheder i stedet for fortidens - at vi udfaser investeringer i udvinding af fossile brændsler og søger profitable investeringer i vedvarende energikilder, i teknologier og industrier som understøtter den grønne omstilling.
- Jeg opfordrer desuden til at søge investeringer, som både giver godt afkast og fremmer udvikling af tredje verdens landes egne virksomheder og arbejdspladser med henblik på en mere balanceret verdensorden.
- Jeg arbejder for mere transparens i Arkitekternes Pensionskasse - vi skal kende pensionskassen og kunne være stolte af at være medlemmer i en pensionskasse som både sikrer os god pension og medvirker til at skabe en mere bæredygtig verden for vore efterkommere.

CV:

- 2005 - indehaver, arkitektur og bæredygtighed v/ AplusB
- 1997 - 2005 fagkonsulent miljørigtigt byggeri v/ Dansk Center for Byøkologi
- 1995 - 1997 timelærer arkitektur og miljø v/ Brandbjerg Højskole
- 1993 - 2003 privat praksis indehaver v/ Blå Port arkitekter maa
- 1987 - 1997 undervisningsassistent v/ Arkitektskolen Aarhus
- 1979 - 1987 sagsarkitekt v/ C.F. Møllers Tegnastue, Aarhus
- 1976 - 1979 arkitekt v/ Peer Hougaard Nielsens tegnestue, Skive

Tillidsposter:

- Akademisk Arkitektforenings repræsentantskab 1993 - 2000 og 2009 -
- Ledelsen Akademisk Arkitektforening Østjylland 1993 - 2000 og 2009 -
- Bestyrelsesmedlem Det Økologiske Råd, 2005 -
- Teknologirådets repræsentantskab 2005 -
- NRGis repræsentantskab 2013 -
- Bestyrelsesmedlem Arkitekternes Pensionskasse 2013 -
- Bestyrelsesmedlem Akademisk Arkitektforening 2015 -
- Bestyrelsesmedlem NRGi 2017 -
- Bestyrelsesmedlem Kuben Management 2017 - 2019
- Bestyrelsesmedlem KONSTANT 2017 - 2019